

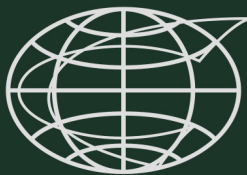
ИНТОСАЙ – П20

Принципи за прозрачност и отчетност

Принципите на ИНТОСАЙ се издават от Международната организация на Върховните одитни институции ИНТОСАЙ като част Рамката за професионални становища на ИНТОСАЙ.

За повече информация
посетете

www.issai.org

INTOSAI

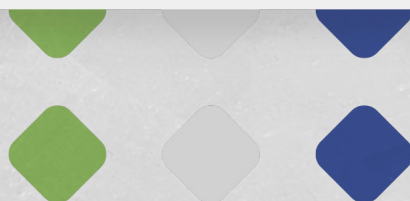
INTOSAI

ИНТОСАЙ, 2019 г.

- 1) Известен преди като МСВОИ 20
- 2) Утвърден през 2013 г.
- 3) Преиздаден през 1998 г.
- 4) Със създаването на Рамката за професионални становища на ИНТОСАЙ, обозначен като ИНТОСАЙ - П 20 с редакционни промени през 2019 г.

ИНТОСАЙ - П 20 е наличен на всички официални езици на ИНТОСАЙ: арабски, английски, френски, немски и испански

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	5	
Цел и предназначение	5	
Концепции за отчетност и прозрачност		5
Принципи	7	
Принцип 1:	7	
Принцип 2:	7	
Принцип 3:	7	
Принцип 4:	8	
Принцип 5:	8	
Принцип 6:	8	
Принцип 7:	10	
Принцип 8:	10	
Принцип 9:	11	

ЦЕЛ И ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

Целта на този документ е да въвежда принципите за прозрачност и отчетност на ВОИ и да им помогне да служат за пример с тяхното управление и практики. ВОИ са част от една обща правна и конституционална система в техните държави и се отчитат пред различни участници, включително законодателните органи и обществото. ВОИ отговарят за планиране и изпълнение на обхвата на тяхната дейност и за използване на подходящи методологии и стандарти, за осигуряване и подпомагане на отчетността и прозрачността на публичните дейности, в съответствие със законовите им правомощия, както и за цялостното и обективно изпълнение на техните задължения.

Основното предизвикателство пред всички ВОИ е да допринесат за по-доброто разбиране на различната им роля и задачи в обществото, между гражданите и администрацията. В съответствие с техните правомощия и управляваща правна уредба, информацията за ВОИ трябва да е лесно достъпна и уместна. Работните процеси, дейности и резултати трябва да са прозрачни. ВОИ трябва открито да комуникират с медиите и други заинтересовани страни и да присъстват в публичното пространство.

Този документ представлява неразделна част от Рамката на ИНТОСАЙ за професионални становища и принципите се прилагат в съответствие с тези професионални становища.

ВОИ функционират при различен мандат и модел на управление. Тези принципи може да не са еднакво приложими за всички ВОИ, но тяхното предназначение е да водят ВОИ към една обща цел за прозрачност и отчетност.

КОНЦЕПЦИИ ЗА ОТЧЕТНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ

Върховенството на закона и демокрацията са важна основа за независим и отговорен одит в публичния сектор и представляват стълбовете, върху които е основана Декларацията от Лима. Независимостта, отчетността и прозрачността са съществени предпоставки за една

демокрация, основана на върховенството на закона, които дават възможност на ВОИ да служат за пример и да подобряват доверието към тях.

Отчетността и прозрачността са два важни елемента на доброто управление. Прозрачността е мощна сила, която като се прилага постоянно, може да допринесе за борбата с корупцията, да подобри управлението и да насърчи отчетността.

Отчетността и прозрачността не могат лесно да бъдат разделени: и двете включват много сходни действия, например докладване пред обществото.

Концепцията за отчетност се отнася до правната уредба и рамката на докладване, организационната структура, стратегия, процедури и действия, които осигуряват следното:

- ВОИ да изпълняват законовите си задължения по отношение на техния одитен мандат и необходимото докладване в рамките на техния бюджет;
- ВОИ да оценяват и проследяват собственото си изпълнение, както и въздействието от техния одит;
- ВОИ да докладват за редовността и ефикасността на използването на публичните средства, включително техните собствени действия и дейности и използването на ресурсите на ВОИ;
- Ръководителят на ВОИ, членовете /колегиални институции/ и служителите на ВОИ да носят отговорност за своите действия.

Понятието прозрачност означава своевременно, надеждно, ясно и уместно оповестяване на състоянието, мандата, стратегията, дейността, финансовото управление, функционирането и изпълнението на ВОИ. Освен това то включва задължението за оповестяване на одитните констатации и изводи, и обществен достъп до информацията относно ВОИ.

Принцип 1:**ВОИ изпълняват задълженията си съгласно законова уредба, която осигурява отчетност и прозрачност**

- ВОИ трябва да имат водещо законодателство и разпоредби, съгласно които да носят отговорност и да са задължени да се отчетат.
- Това законодателство и нормативни разпоредби обикновено включват (1) одитни правомощия, компетентност и отговорности, (2) условия за назначаване и уволняване на ръководителя на ВОИ и членовете при колегиален тип институции, (3) изисквания за финансово управление и функциониране на ВОИ; (4) своевременно публикуване на одитните доклади; (5) надзор върху дейността на ВОИ и (6) баланс между публичен достъп до информация и конфиденциалност на одитните доказателства и друга информация на ВОИ.

Принцип 2:**ВОИ оповестяват своя мандат, отговорности, мисия и стратегия**

- ВОИ оповестяват своя мандат, мисия, организация, стратегия и взаимоотношения с различни заинтересовани лица, включително законодателните органи и изпълнителната власт.
- Условията за назначаване, преназначаване, пенсиониране и отстраняване на ръководителя на ВОИ и членовете на институции от колегиален тип се оповестяват.
- ВОИ се насърчават да публикуват обща информация относно техния мандат, отговорности, мисия, стратегия и дейности на един от официалните езици на ИНТОСАЙ, в допълнение към езика на техните страни.

Принцип 3:**ВОИ приемат одитни стандарти, процеси и методи, които са обективни и прозрачни.**

- ВОИ приемат стандарти и методологии, които са в съответствие

с МСВОИ 100 Основни принципи на одита в публичния сектор.

- ВОИ представят какви са тези стандарти и методологии и как те се спазват.
- ВОИ обявяват обхвата на одитната дейност, която извършват в рамките на мандата си на основата на тяхната оценка на риска и процесите на планиране.
- ВОИ съобщават на одитирания обект критериите, по които те изготвят своето становище
- ВОИ информират одитирания обект относно целите на одита, методологията и констатациите си.
- Одитните констатации на ВОИ са предмет на коментари, а препоръките подлежат на дискусии и изразяване на мнение от одитирания обект.
- ВОИ имат ефективни механизми за последващ контрол и докладване на направените от тях препоръки, като осигуряват правилното разглеждане на техните наблюдения и препоръки от одитираните обекти, както и на препоръките, направени от законодателната власт. (ИНТОСАЙ-П 10 – Декларация от Мексико за независимостта на ВОИ – принцип 7).
- Процедурите на ВОИ за проследяване на резултатите дават възможност на одитирания обект да предостави информация за предприетите коригиращи мерки или защо не са предприети коригиращи действия.
- ВОИ трябва да създадат подходяща система за осигуряване на качеството на тяхната одитна дейност и докладване на резултатите и да предоставят тази система за периодична независима оценка.

Принцип 4:

ВОИ прилагат високи стандарти за честност и етичност на персонала на всички нива

- ВОИ имат етични правила или кодекс, политики и практики, които са съгласувани с МСВОИ 130 „Етичен кодекс”.
- ВОИ предотвратяват вътрешни конфликти на интереси и корупция и осигуряват прозрачност и законосъобразност на своите действия.
- ВОИ активно подпомагат етичното поведение в цялата институция.
- Етичните изисквания и задължения на одиторите, магистратите

(при ВОИ от съдебен тип), държавните служители и други се оповестяват.

Принцип 5:

ВОИ взимат мерки да не бъдат компрометирани принципите за отчетност и прозрачност при възлагане на дейността им на външни изпълнители

- ВОИ трябва да осигурят договорите за възлагане на дейността на външни изпълнители да не компрометират принципите за отчетност и прозрачност.
- Възлагането на експертна оценка и одитни дейности на външни изпълнители, публични или частни, е задължение на ВОИ и е предмет на етични политики (особено конфликт на интереси) и политики за осигуряване на почтеност и независимост.

Принцип 6:

ВОИ изпълняват дейността си икономично, ефикасно, ефективно и в съответствие със законите и нормативните разпоредби и оповестяват това публично.

- ВОИ използват добри управленски политики, включително подходящ вътрешен контрол на финансовото си управление и изпълнение. Това може да включва вътрешни одити и други мерки.
- Финансовите отчети на ВОИ се оповестяват и подлежат на външен независим одит или парламентарен контрол.
- ВОИ правят оценка и докладват за дейността и изпълнението си във всички области, като финансов одит, одит за съответствие, съдебни дейности (ВОИ от съдебен тип), одит на изпълнението, оценка на програми и заключения относно държавни дейности.
- ВОИ поддържат и усъвършенстват умения и компетентности, необходими за изпълнение на работата за постигане на тяхната мисия и отговорности.
- ВОИ оповестяват техния общ бюджет и докладват за произхода на техните финансови ресурси (отпускане на средства от парламента, общ бюджет, министерство на финансите, агенции, такси) и как се използват тези ресурси.
- ВОИ измерват и докладват относно ефикасността и ефективността, с която използват средствата си.
- ВОИ също могат да използват одитни комисии, с болшинство от независими членове, които да направят преглед и да допринесат за

процеса на финансово управление и докладване на ВОИ.

- ВОИ могат да използват показатели на изпълнението за оценка на ползата от одитната дейност за парламента, гражданите и други заинтересовани лица.
- ВОИ следят за присъствието си в публичното пространство, резултатите и влиянието, което имат чрез външна обратна връзка.

Принцип 7:

ВОИ оповестяват резултатите от техните одити и заключения относно цялостната дейност на правителството.

- ВОИ оповестяват техните заключения и препоръки, получени в резултат на одитите, освен ако те са поверителни по силата на специални закони и разпоредби.
- ВОИ докладват за последващи действия, предприети във връзка с техни препоръки.
- ВОИ от съдебен тип докладват за санкции и наказания, наложени на счетоводители или ръководители на предприятия.
- ВОИ оповестява и резултатите от цялостни одити, напр. цялостното изпълнение на бюджета от правителството, финансовото състояние и операции, цялостния напредък на финансовото управление и, ако е включено в тяхната законова уредба, професионалния капацитет.
- ВОИ поддържат тясна връзка със съответните парламентарни комисии за да подпомогнат по-доброто разбиране на одитните доклади и заключения и предприемането на съответни действия.

Принцип 8:

ВОИ широко и своевременно разпространяват информация за тяхната дейност и одитни резултати чрез медиите, уеб-страници и по друг начин

- ВОИ свободно установяват връзка с медиите или други заинтересовани страни относно дейността и одитните си резултати и присъстват в публичното пространство.
- ВОИ насърчават обществен и академичен интерес към техните най-важни заключения.
- Откъси от одитни доклади и съдебни решения са на разположение на един от официалните езици на ИНТОСАЙ, в

допълнение към езика на съответната страна.

- ВОИ инициират и извършват одити и публикуват съответните доклади своевременно. Прозрачността и отчетността могат да се подобрят, ако одитната дейност и предоставената съответна информация не са остарели.
- Докладите на ВОИ са разбираеми и са на разположение на широката публика по различни начини (напр. резюмета, графики, видео презентации, публикуване в пресата).

Принцип 9:

ВОИ използват външно и независимо мнение за да подобрят качеството и надеждността на своята работа

- ВОИ спазват международните стандарти на Върховните одитни институции и се стремят към постоянно обучение, като използват ръководства или експертни умения на външни експерти.
- ВОИ могат да изискват външна независима оценка на тяхната работа и прилагането на стандартите. За тази цел те могат да използват партньорска проверка.
- ВОИ могат да използват външни експерти, за да осигурят независимо, експертно мнение, включително по технически въпроси, свързани с одита.
- ВОИ оповестяват публично резултатите от партньорските проверки и независимите външни оценки.
- ВОИ могат да се възползват от съвместни или паралелни одити.
- Чрез повишаване качеството на своята работа ВОИ могат да допринесат за подобряване на професионалния капацитет при финансовото управление.